

Anmeldelser.

Fra nationalmusæets arbejdsmark 1929.

Dette er nr. 2 af de årshefter, som nationalmusæet er begyndt at udgive (og sagtens fortsætter), indeholdende de mere bemærkelsesværdige fund og erhvervelser i det forløbne år. I 1928 var hovedartiklerne: Oldtidshuse i Ginderup i Thy (Hans Kjær), Jernaldergravpladserne ved Lisbjerg (Carl Neergaard), De fredløses falskmøntnerværksted på Hjelm (Georg Galster). Heftet for 1929 begynder med en artikel af direktør Mackeprang om nationalmusæets barndom. Arkitekt C. M. Smidt fortæller om udgravningen af ruinerne af Ravensborg (Lolland), en borg fra omkr. 1330. J. Brøndsted skriver om motiver og teknik i vor jernalderkunst. Endnu fem interessante artikler indeholder dette hefte. Det koster i boghandelen 3 kr. S. A.

Salomon J. Frifelt: Gennem de jyske Udmarker.

En bog om mandsvilje og kvindemod. Udgivet af foreningen af jyske landboforeninger.

Formanden for foreningen af jyske landboforeningers husmandsudvalg, Vilhelm Pinholt, har skrevet forordet til denne bog, som vist turde være enestående i verden, og hans er også idéen: at samle en række skildringer af jyske bønders kamp for et hjem, med få

undtagelser *på heden*. Om 38 af disse hjem fortælles der her, — bag i bogen er tillige en ganske kort omtale af de 232 (derunder også de 38), der har fået *sølvmedaljen for landboflid*, eller som den egentlig hedder: »Foreningen af jyske Landboforeningers Sølvmedalje for veldrevne og lønnende Husmandsbrug«. At så også ikke så faa gårdmænd, ja endog en godsejer, har fået denne medalje, det finder man, ved nøjere eftersyn, ganske i sin orden. Det er ligesom et afsluttende hæderstegn, som foreningen giver dem, der tre gange har fået første præmie. Det blev stiftet 1894 og uddelt første gang 1895 til husmand Jens Peder Bonde, Lemming ved Silkeborg.

At få idéen til fremførelse af en sådan række af vort lands dygtigste folk er imidlertid et, at få den udført er noget ganske andet og langt vanskeligere, thi det er givet, at det let vil blive en meget ensformig historie. — Når dette imidlertid så helt er undgået, så er det, fordi Pinholt har været så heldig at få en digter til at fortælle for os. Det er det samme, men alligevel ikke det samme, vi møder i disse 38 smånoveller. Hvert af disse husmandspar, mand og kvinde, og kvinde som mand, har forf. forstået at fremstille med deres særpræg, ofte ved morsomme symbolske småtræk, så det er en lyst og glæde at læse bogen. S. A.

Sognehistorier. I foranstående artikel om trykte kilder til Ribe amts historie nævnes også endel sognebeskrivelser fra de senere år. Foran mig ligger: Bidrag til *Jernved* sogns historie, af flere jernvedboere, redigeret af P. Nygård, første halvbind. Andet halvbind er nu under arbejde. — »*Skanderup* sogn« I—II (1926—28 af Aug. F. Schmidt, »*Lunde* sogn« af lærer H. K. Kristensen og »*Fra Starup* sogn«, spredte træk af et hedesogns historie, af L. S. Jespersen. Den første og sidste er ud-

givet af et i den anledning nedsat »historisk udvalg«, en udmærket fremgangsmåde, som nu synes at blive ret almindelig. Foruden det, at sagen økonomisk set har bedst udsigt til at blive gennemført, så er det også for at vække interessen heldigt, at der lægges et bredere grundlag, som et sådant udvalg er.

Hvor megen virkelig *historie*, der kommer ud af denne virksomhed, er en anden ting, og de nævnte bøger er også i så henseende af meget forskellig værdi. Mest nåes der jo der, hvor en enkelt, stærkt historisk interesseret og til et sådant arbejde begavet mand skriver bogen fra først til sidst, hvad enten han har et historisk udvalg bag sig eller ej.

Betydeligst af de her nævnte er vel nok bogen om Lunde. Det er interessant at sammenligne den med et andet lignende arbejde, der lige er udkommet: *Fra Vejle vesteregn*, Lindeballe sogn, med træk af Gadbjerg og Ringive sognes historie, af lærer Rasmus Mortensen i Lindeballe. Resultatet af sammenligningen kunde kort udtrykkes således, at de to forfattere kunde (eller kan) lære meget af hinanden, og hvis man kunde lægge deres kræfter sammen, så kunde der blive en god sognehistorie ud deraf. De har begge lagt mærke til det *geologiske*, at det også hører med til et sogns historie, lærer Mortensen dog mest. Det har hidtil været en mangel ved disse sognehistorier, at denne side af sognets historie har været ladet ude af betragtning. Efter at »Danmarks geologiske undersøgelser« imidlertid er nået så vidt som den er, er der ikke længere nogen undskyldning for denne mangel. Forholdet er endog det, at der kan gives bedre og solidere besked om disse mærkelige og interessante ting end om vor oldtid. At man så af og til nødes til at forlænge linjerne ud over sognets grænser for at få det rette og hele billede frem har jo intet at sige. — Begge

de to forfattere gør naturligvis også rede for kirke og skole, og for bebyggelsen, så langt tilbage den kan følges, men dermed hører ligheden op. Den plads, som Kristensen ofrer på det kommunale, foreninger og lign., fylder Mortensen med mærkelige beretninger om levn fra gamle dage af alle slags: jærnvinding af myrsmalm, en middelalderlig teglovn, en kirkeruin m. m. — Forøvrigt har Lindeballeegnen vist også noget mere af den slags end de fleste egne, og forf. har, med al hans videnskabelige forsigtighed i sine slutninger, forstået at gøre disse ting mærkelig levende for læseren, så man hele tiden følger ham med den største interesse.

S. A.

INDTÆGT.

Kassebeholdning, overført 31. Marts 1928	786.54
595 Medlemmer (forrige Aar 578)	2088.98
60 Subskribenter (forrige Aar 68)	155.40
Salg af Aarbøger og andre Indtægter	199.30
Statstilskud	280.00
Tilskud fra Ribe Amt	100.00
Renter	38.04
Hævet af Grundfonden til Støtte af Kursus paa Biblioteket i Esbjerg	100.00

Balance 3748.26

Grundfonden.

Overført fra 1927—28	1362.39
Renter	68.73
Indtægt	1431.12
Uddrag til Kursus i Esbjerg	100.00
Kassebeholdning 31. Marts 1929	1331.12

Ladelund, 25. Juli 1929.

Emil Konradi,
Kasserer.

UDGIFT.

Aarsskriftet:	
Bogtrykkerens Regning	1854,90
Redaktørløn	100.00
Udsendelse	60.60
Fragt og Porto	470.90
Historisk Fællesforening	56.00
Møderne:	
Foredrag, Avertering, Leje af Sal o. s. v.	561.29
Repræsentation v. Fællesforeningens Aarsmøde	38.00
Bogbinderregning fra Foreningens Bibliotek i Ribe	50.00
Ekstraregning fra Rosendahl, Esbjerg	27.90
Bidrag til Kursus paa Biblioteket i Esbjerg	100.00
Sekretærløn	50.00
Kassebeholdning 31. Marts 1929	379.27
	Balance.... 3748.26

Ladelund, 25. Juli 1929.

Emil Konradi,
Kasserer.

Det attesteres, at foranstaaende Regnskab er i Overensstemmelse med den os foreviste Kassebog.

De medfølgende Udgiftsbilag er gennemregnede og afstemte med Kassebogen, uden at der har været noget at bemærke.

Den kontante Beholdning er os forevist.

Ribe, den 26. September 1929.

P. Lerche-Thomsen.

C. N. Termansen.

Artiklen »Ribe Borgere« i årsskrifterne 1928 og 1929,

Skønt det i sin tid (1928) stod redaktionsudvalget klart, at denne artikel havde ringere interesse for flertallet af årbogens læsere, så mente man dog, både at den burde trykkes, og at historisk samfund var nærmest til at tage sig af den sag. — Da dette arbejde imidlertid blev endel dyrere end ventet — med forfatterhonorar næsten 1500 kr. — så næste års regnskab af den grund vilde udvise et betydeligt underskud, så har vi søgt og fået økonomisk støtte specielt til denne artikels trykning, dels hos »sparekassen for Ribe by og omegn« og dels hos den grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske stiftelse. For disse understøttelser, der, som det vil ses af næste års regnskab, har forvandlet et truende underskud til et mindre overskud, beder vi herved de pågældende institutioner modtage samfundets tak.

P. B. V.

Søren Alkærsig.

Samfundets formand.

Rettelser og Tilføjelser

Af N. M. Kromann.

— — —

I min Artikel »Af Jordemodervæsenets Historie i Ribe Amt« i forrige Hæfte, S. 420, anden Linie fra oven staar Lærerdøtre, læs Læredøtre. Det var nemlig ikke Døtre af Lærere, (der den Gang kaldtes Skoleholdere), der fik det gunstige Tilbud om Uddannelse til Jordemødre. Kvinder, der gik i Lære eller fik Undervisning i et eller andet, kaldtes Læredøtre (jvfr. Læredrenge).

— — —

I Hæftet for 1928, Side 89, hvor Oluf C. Engelstoft omtales, bemærkes, at Birkedommer Christian Engelstoft, Fanø, var en Søn af ham. Det er urigtigt. Birkedommeren, der er født 1729, er Dattersøn af Sognepræst Oluf Christian Engelstoft, Sønderho, der var Søn af nævnte Amtsfuldmægtig Oluf E. Engelstoft, Ribe og altsaa er Oldefader til Birkedommeren. Det er altsaa ogsaa fejl, naar Arne Sundbo i »Fra Ribe Amt«, IV Bind, Side 77, gør Birkedommeren til en Søn af Sognepræsten i Sønderho. Birkedommerens Fader var Toldkontrollør Christian Frederik Gallesen, Sønderho, der var gift med Ingeborg Engelstoft, hvis Stamnavn Birkedommeren antog.

— — —

I Hæftet for 1929, Side 307, omtales, at Frederik Kolvig udruster Briggen »St. Peter« 1616, skal være 1816. Frederik Kolvig er født i København, hvor Faderen var Thehandler. Efter nogle Aar at have været Købmand i Ribe, overtog han ca. 1817 Krogaarden i Nordby, Fanø, men omkom paa en Sejltur til Rønne 8. April 1819. En Søn af ham, Carl Wilhelm Kolvig, blev Postmester i Nordby, hvor han døde 1887 barnløs. En anden Søn var Købmand og Konsul Frederik Kolvig i Ribe.

RETTELSE

I det nye Hefte er der en beklagelig Trykfejl paa Side 508 sidste Linie, der staar Chr. Hansen, skal være *Chr. Nielsen*.